

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/1925/2023.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

1. Az Alkotmánybíróság a Kúria 2/2014. Polgári jogegységi határozata 1. pontja és a Kúria Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Jpe.I.60.041/2022/12. számú jogegységi hatályú határozata és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VI.30.050/2022/5. számú közbenső ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. A jogi képviselővel (Bálint, Kállai és Kende Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Kende Tamás; Sonnevend Pál Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Sonnevend Pál) eljáró jogi személy indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó elsődlegesen az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszában a Kúria 2/2014. Polgári jogegységi határozata (a továbbiakban: 2/2014. PJE határozat) 1. pontja és a Kúria Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban: JPE határozat1) alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, míg másodlagosan [az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz megalapozatlansága esetére] az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria Jpe.I.60.041/2022/12. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban: JPE határozat2) és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VI.30.050/2022/5. számú közbenső ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is kérte, hogy az Alkotmánybíróság kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást az Európai Unió Bírósága előtt az Európai Unió Működéséről

szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ.) 267. cikke alapján, melynek lezárultáig az eljárását az Abtv. 60. §-ának megfelelően függesse fel.

- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben megállapított tényállás szerint az indítványozó pénzintézet 2007. augusztus 28. napján kölcsönszerződést kötött szabad felhasználású lakás-előtakarékossági szerződés fedezete mellett nyújtandó deviza alapú kölcsönről az alapügy felperesével. A kölcsön akciós volt, kockázati feláras, nem türelmi idő. A kölcsönszerződés hitelkerete 30.100 CHF volt, a jóváhagyott forintösszeg 4.000.000 HUF volt, a hitelkeret terhére igénybe vehető kölcsön összege pedig a jóváhagyott forintösszegnek a bank által alkalmazott, a kölcsönszerződés megkötésének napján érvényes, a magánszemélyre vonatkozó folyósítási deviza árfolyamon számított deviza ellenértékével egyenlő devizaösszeg volt. A szerződéshez kapcsolódott egy 2007. augusztus 6. napján kelt „deviza alapú hitel igénybevételéből eredő esetleges kockázatok tudomásul vételéről” szóló nyilatkozat (a továbbiakban: kockázatfeltáró nyilatkozat) is, melyben a felperes magánszemély elismerte, hogy az indítványozótól a deviza alapú hitel igénybevételével összefüggésben felmerülő kockázatokról a szükséges tájékoztatást megkapta és megértette, különös tekintettel az árfolyamkockázatra, és kijelentette, hogy a deviza alapú hitelt ennek ismeretében kívánja igénybe venni.
- [3] 1.2. Az alapügy felperese keresetében elsődlegesen a kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó tisztességtelenségének megállapítását kérte a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 209/A. § (2) bekezdése és 209. § (1) bekezdése, valamint a Kúria 2/2014. PJE határozatának 1. pontja alapján, az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás elmaradása, illetve nem megfelelő volta miatt. A felperes másodlagosan a kölcsönszerződés semmisségének megállapítását kérte, a régi Ptk. 200. § (2) bekezdése első fordulata alapján, jogszabályba ütközés címén, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 213. § (1) bekezdés *a), b), c)* és *e)* pontja alapján. A felperes harmadlagosan a szerződés részleges érvénytelenségének megállapítását kérte. A felperes jogkövetkezményként az elsődleges és másodlagos kereseti kérelem kapcsán az érvénytelen szerződés határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítását, míg a harmadlagos kereseti kérelem alapján a kölcsönszerződés érvénytelen rész nélkül történő érvényessé nyilvánítását kérte.
- [4] Az elsőfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék 2.G.40.452/2018/20. számú, 2020. január 17. napján kelt ítéletével a felperes keresetét elutasította. Az ítélet indokolása szerint a 2/2014. PJE határozat értelmében az árfolyamváltozás kockázatát korlátozás nélkül a fogyasztó felperesre hárító szerződési feltétel tisztességtelensége csak akkor vizsgálható, ha annak tartalma a fogyasztó számára a szerződéskötéskor nem volt világos és érthető. Jelen esetben azonban a kockázatfeltáró nyilatkozatban adott tájékoztatás a bíróság szerint megfelelő volt, abból ugyanis világosan kitűnik, hogy az

árfolyamváltozás hatására a törlesztőrészlet összege korlátozás nélkül megemelkedhet, aminek nincs felső határa, az árfolyamváltozás pedig a kölcsön futamideje alatt is bekövetkezhet (lásd különösen az ítélet 14. oldalát). Az elsőfokú bíróság szerint a kölcsönszerződés régi Hpt. rendelkezéseibe ütközése és ezáltal annak semmissége vagy részleges érvénytelensége sem állapítható meg.

- [5] 1.3. A felperes fellebbezése alapján másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 5.Pg.20.423/2020/5/II. számú, 2020. szeptember 17. napján kelt ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A Fővárosi Ítéltábla szerint a szerződési feltétel tisztességtelenségét az uniós jog alkalmazása mellett kell megítélni. Jelen esetben az az ítéltábla szerint kétséget kizáróan megállapítható, hogy a felperes a szerződéskötést megelőzően előzetes tájékoztatást kapott az indítványozótól, ebből azonban nem következik automatikusan, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megfelelő (világos, érthető és kellően átlátható) volt. A Fővárosi Ítéltábla arra a következtetésre jutott, hogy jelen esetben az árfolyamkockázat felperesre telepítése nem volt tisztességtelen, ugyanis az indítványozó Lakossági Üzletszabályzata lehetővé tette a felperes számára, hogy a kockázatot saját maga kezelje, azáltal, hogy a felperes a futamidő alatt egy alkalommal kérhette a devizában nyilvántartott kölcsön forint alapú kölcsönné alakítását. Ez pedig egyben azt is jelenti a másodfokú bíróság szerint, hogy az árfolyamkockázat valójában csak azért volt korlátlan, mert a felperes nem élt ezzel a jogával (Fővárosi Ítéltábla ítélete, 12. oldal).
- [6] 1.4. A felperes magánszemély felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria Gfv.VI.30.050/2022/5. számú, 2022. június 7. napján kelt közbenső ítéletével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és megállapította, hogy a peres felek között létrejött deviza alapú kölcsönszerződés érvénytelen. A Kúria közbenső ítéletében utalt a Gfv.VI.30.480/2021/5. számú precedensképes határozatára, melyben a Kúria már megállapította, hogy az a kikötés, miszerint a felperes mint adós jogosult a futamidő alatt egy alkalommal a devizában nyilvántartott kölcsön forint alapú kölcsönné alakítását kérni, nem alkalmas a szerződésnek az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezését ellensúlyozni. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a JPE határozat1-ben azt az elvi tartalmú döntést hozta, miszerint a 2/2014. PJE határozat 1. pontja azzal a kötelező értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás, ha az átlagosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a forint árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen

megemelkedhet. A JPE határozat¹ azt is kimondta, hogy a Kúria ezzel ellentétes korábbi jogértelmezése kötelező erejűként a továbbiakban nem hivatkozható (Kúria közbenső ítélete, Indokolás [17]). A Kúria szerint a jelen esetben a kockázatfeltáró nyilatkozat lényegében annyit tartalmaz, hogy az árfolyamváltozás hatással van a fogyasztó fizetési kötelezettségére, amely nőhet vagy csökkenhet, miközben a kockázatfeltáró nyilatkozat nem hívja fel a fogyasztó figyelmét az általa vállalt reális és az anyagi, gazdasági helyzetét adott esetben súlyosan hátrányosan érintő kockázatra (Kúria közbenső ítélete, Indokolás [20]). A Kúria ezért azt állapította meg, hogy a felperes elsődleges kereseti kérelme (az árfolyamkockázat tisztességtelensége miatti érvénytelenség) megalapozott, így pedig a másodlagos és harmadlagos igény vizsgálata egyben okafogyottá vált.

- [7] 1.5. A Kúria közbenső ítéletével szemben az indítványozó alkotmányjogi panaszt és jogegységi panaszt is előterjesztett. Az Alkotmánybíróság egyesbíróként eljárva a IV/2170-4/2022. számú végzésével az indítványozó alkotmányjogi panaszát a folyamatban lévő jogegységi panasz eljárásra tekintettel érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.
- [8] 1.6. Az indítványozó jogegységi panasza alapján eljáró Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a 2023. június 5. napján kelt JPE határozat²-vel megállapította, hogy a Kúria Gfv.VI.30.050/2022/5. számú közbenső ítélete jogkérdésben eltért a Kúria más, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett ítéletétől, azonban az eltérés indokolt volt, ezért a Jogegységi Panasz Tanács a közbenső ítéletet hatályában fenntartotta. A JPE határozat² megállapította, hogy eljárási jogkérdésekben a Kúria közbenső ítélete nem tért el a jogegységi panaszban az indítványozó által megjelölt határozatoktól (JPE határozat², Indokolás [46]). A JPE határozat² azt is megállapította, hogy bár a Kúria az indítványozó által a jogegységi panaszában megjelölt döntésében korábban a perbelivel lényegében azonos dokumentációt vizsgált és talált megfelelőnek, azonban ezen korábbi kúriai határozat meghozatalát követően került sor a JPE határozat¹-gyel a 2/2014. PJE határozat 1. pontjának kiegészítésére. A JPE határozat¹ a Kúria eljáró tanácsát kötelezte, és egyben azt is kimondta, hogy a Kúria korábbi határozataiban megjelenő jogértelmezés immáron kötelezőként nem hivatkozható (JPE határozat², Indokolás [56]). A Kúria megítélése szerint a közbenső ítélet ugyan eltért az indítványozó által felhívott referenciahatározattól, de az eltérés a 2/2014. PJE határozat 1. pontjának kiegészítése miatt indokolt volt (JPE határozat², Indokolás [60]).
- [9] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa úgy ítélte meg, hogy az ügyben előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése sem indokolt, részben azért, mert a 93/13/EGK irányelv vonatkozó rendelkezései egyértelműek, részben pedig azért, mert a Kúriában nem merült fel kétség a szabály értelmét illetően (*acte clair*) (JPE határozat², Indokolás [61]).

- [10] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő a (Kúria Gfv.VI.30.050/2022/5. számú közbenső ítélete vonatkozásában a fentiek szerint ismételt) alkotmányjogi panaszát, melyben elsődlegesen, az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a 2/2014. PJE határozat 1. pontja és a JPE határozat1 alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, míg másodlagosan, az Abtv. 27. §-a alapján a JPE határozat2 és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VI.30.050/2022/5. számú közbenső ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését is indítványozta, és egyben kérte, hogy annak lezárultáig az Alkotmánybíróság az eljárását az Abtv. 60. §-ának megfelelően függesse fel.
- [11] Tekintettel arra, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyaránt támadta a Kúria közbenső ítéletét és a JPE határozat2-t, melyek közül a Kúria közbenső ítélete elleni alkotmányjogi panaszt az elsőfokú bíróságon, a jogegységi hatályú határozattal szembeni alkotmányjogi panaszt pedig a Kúrián kell előterjeszteni, az Alkotmánybíróság Főtitkára ezért az alkotmányjogi panaszt a főtitkári előkészítő eljárás során, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének megfelelően elkülönítette. Az ily módon elkülönített alkotmányjogi panaszokat az előadó alkotmánybíró utóbb, a főtitkári előkészítő eljárás eredményes lezárultát követően ismételten egyesítette.
- [12] 2.1. Az indítványozó Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszában a 2/2014. PJE határozat 1. pontjával és a JPE határozat1-gyel összefüggésben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állította, az alábbiak szerint.
- [13] A 2/2014. PJE határozat 1. pontja az alkotmányjogi panasz szerint azért sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti visszaható hatályú jogalkotás tilalmát, mert a normatív hatással bíró jogegységi határozat a polgári jogi szerződések létrejöttének időpontjára visszamenőlegesen, látszólag jogértelmezésként, valójában azonban magyar és uniós jogszabályi alapok nélküli jogalkotással változtatta meg a szerződéses felek jogi viszonyait. Az indítványozó e körben kiemelte: a Kúria a 2/2014. JPE határozat elfogadásával egyszer már megállapított egy irányadó jogértelmezést, melynek elfogadását követően sem a magyar, sem pedig az uniós jog nem változott meg érdemben, a 2/2014. PJE határozat 1. pontjának a JPE határozat1-gyel történt módosítása egy már korábban megállapított normatartalom utólagos és indokolatlan módosításának tekinthető, ami az indítványozóra nézve kétségtelenül hátrányos volt. Ezt a hátrányt az alkotmányjogi panasz szerint egyértelműen igazolja a JPE határozat2 rendelkező része és indokolása, illetőleg a Kúria közbenső ítélete.
- [14] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra is rámutatott, hogy a világosság és érthetőség követelménye a magyar jogban csak a régi Ptk. 2009-ben történt módosításával jelent meg, az ezt megelőzően kötött szerződésekre a világosság és érthetőség követelménye nem a magyar jogból, hanem közvetlenül a 93/13/EGK irányelvből ered. A 2/2014. PJE határozat ugyanakkor a közvetett hatály fogalmát

szélsőségesen tágan értelmezi, amikor arra a következtetésre jut, hogy nem kell megjelölni, hogy melyik magyar jogszabályi rendelkezést értelmezik az uniós joggal összhangban, elegendő, ha a magyar jogban nincs olyan szabálya, ami kizárná az át nem ültetett irányelvi szabálynak a magyar jogban való érvényesülését. A 2/2014. PJE határozat szándéka szerint a C-26/13. számú, *Kásler* ügyben hozott ítéletből fakadó követelményeket jelenítette meg a magyar jogban, a *Kásler* ítéletből (és általában az uniós jogból) azonban nem következik, hogy a világosság és érthetőség követelményének megsértése automatikusan, minden további körülmény mérlegelése nélkül az érintett szerződéses rendelkezés tisztességtelenségét és ezzel érvénytelenségét eredményezné. Az indítványozó szerint a világosság és érthetőség csak az egyik (és nem pedig az egyetlen) olyan tényező, amelyet az érvénytelenség körében azok összességében kell a bíróságoknak vizsgálniuk. Ez pedig egyben azt is jelenti a panasz szerint, hogy a 2/2014. PJE határozat valójában nem az uniós jogot alkalmazta vagy értelmezte, hanem azzal ellentétesen járt el, tartalmilag jogot alkotott, amely az érvénytelenség jogintézményén keresztül a múltira nézve is irányadó, és az indítványozó helyzetét elnehezítette.

- [15] A fentiek miatt az indítványozó álláspontja szerint az is megállapítható, hogy a Kúria 2/2014. PJE határozatában megjelenő jogértelmezés önkényes, mert nem az uniós jogot alkalmazta vagy értelmezte, hanem abból nem következő módon, sőt azzal ellentétesen járt el, mely önkényes jogértelmezés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét is eredményezi. Az indítványozó e körben utalt arra, hogy az Alkotmánybíróság korábban már megállapította, hogy az uniós jog alkalmazási körének kiterjesztő értelmezése az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét eredményezheti [így például a 11/2020. (VI. 3.) AB határozatban és a 16/2021. (V. 13.) AB határozatban].
- [16] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz a JPE határozat1 alaptörvény-ellenességét is állította, ugyancsak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelme miatt.
- [17] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése körében az indítványozó arra hivatkozott, hogy a JPE határozat1 nem a világosság és érthetőség követelménye megsértésének jogkövetkezményét, hanem a világosság és érthetőség tartalmát módosította, oly módon, hogy az valójában nem következik az Európai Bíróság gyakorlatából. Azáltal pedig, hogy a JPE határozat1 kiterjesztően értelmezte az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlatát, a JPE határozat1 az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését is megsértette a jogértelmezés önkényessége miatt.
- [18] 2.2. Az indítványozó Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állította, az alábbiak szerint.
- [19] Egyfelől, az indítványozó megítélése szerint a Kúria közbenső ítéletében, valamint a JPE határozat2-ben nem tett eleget az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó indokolási kötelezettségének. Sem a közbenső ítélet, sem a JPE határozat2

nem adott választ arra a kérdésre, hogy a 2004-ben megkötött hitelszerződés mely pontja és mely jogszabály alapján érvénytelen, és ennek a pontnak az érvénytelensége miatt hat ki a teljes szerződés érvénytelenségére, miként arra a kérdésre sem, hogy az alapügy felperesei miért nem részesültek megfelelő tájékoztatásban, és miért nem tudták felismerni a hitelszerződésből eredő és általuk viselendő kockázat gazdasági következményeit. Ugyancsak nem adnak választ a támadott bírói döntések arra, hogy az Európai Unió Bírósága mely döntéseiben foglalt állást a 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdése és 3. cikk (1) bekezdése egymásra figyelemmel történő alkalmazásáról. Az indítványozó e körben arra is hivatkozott, hogy az eljárás során kifejezetten érvelt amellet, hogy sem a régi Ptk. rendelkezései, sem pedig az Európai Bíróság gyakorlata alapján nem állapítható meg automatikusan, további vizsgálat nélkül a hitelszerződés érvénytelensége, azonban az indítványozó ezen érve is válasz nélkül maradt.

- [20] Másfelől, a Kúria közbenső ítéletében és a JPE határozat2-ben az indítványozó szerint önkényesen alkalmazta az irányadó jogot. Abban az esetben ugyanis, ha az indítványozó elsődleges, az Abtv. 26. § (1) bekezdésén alapuló kérelmét az Alkotmánybíróság nem találja megalapozottnak, akkor ez azt jelenti, hogy a 2/2014. PJE határozat JPE határozat1-gyel történő módosítása valójában csak pontosítás, a JPE határozat1 nem keletkeztetett új követelményt, mely esetben a korábbi gyakorlattól eltérő kúriai megközelítés a jogszabályokkal nem indokolható, azaz önkényes. E körben az alkotmányjogi panasz kiemelte, hogy a Kúria korábbi, a JPE határozat1 elfogadását megelőző gyakorlata világosnak és érthetőnek találta az indítványozó által a fogyasztóknak adott tájékoztatást, e vonatkozásban teljesen egyező tényállás alapján, hiszen ugyanazon tájékoztatás jogszerűségét kellett a Kúriának a közbenső ítéletben és a JPE határozat2-ben is értékelnie, melyhez képest a közbenső ítélet és a JPE határozat2 a JPE határozat1-re hivatkozással újraértékelte a tájékoztatás megfelelőségét (és az értékelés eredménye a korábbiakhoz képest eltérő, az indítványozó számára hátrányos lett). E körben az indítványozó külön is utal az egyes tájékoztatások szövegszerű egyezőségére. Az indítványozó szerint a Kúria kizárólag azért állapította meg az indítványozó által nyújtott tájékoztatás tisztességtelenségét, mert az nem tartalmazta pontosan a JPE határozat1-ben rögzített (sem az uniós jogból, sem a magyar jogból nem következő) szófordulatokat. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértő módon önkényesnek tartja az indítványozó azt a jogértelmezést, mely egy csaknem két évtizeddel korábbi szerződés szófordulatának megfelelőségét egy közel húsz évvel későbbi bírói döntésben megjelenő szófordulatával veti össze, érdemi tartalmi vizsgálat nélkül.
- [21] Harmadfelől, az indítványozó álláspontja szerint a Kúria a JPE határozat2 meghozatala során kellő indokolás nélkül mellőzte az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. Az indítványozó álláspontja szerint az uniós joggyakorlat kifejezetten ellentétes a 2/2014. PJE határozat módosított 1. pontjával, melyhez

képezt sem a valóságnak nem felel meg, sem pedig az Alaptörvényből fakadó indokolási kötelezettség követelményét nem elégíti ki az az indokolás, amelyet a Kúria adott az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elutasításával összefüggésben. E körben az indítványozó utal az Emberi Jogok Európai Bírósága ítélkezési gyakorlatára is.

- [22] 2.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság az EUMSZ. 267. cikke alapján kezdeményezzen előzetes döntéshozatalt az Európai Bíróságnál.
- [23] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt.
- [24] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogi képviselője a JPE határozat²-t 2023. július 21. napján vette át, mely időponthoz képest az alkotmányjogi panasz határidőben (2023. szeptember 4. napján) került előterjesztésre. Figyelemmel arra, hogy az indítványozó a Kúria Gfv.VI.30.050/2022/5. számú közbenső ítélete ellen korábban már terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, melyet az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálat nélkül, a folyamatban lévő jogegységi panasz eljárásra figyelemmel utasított vissza [IV/2170-4/2022. számú egyesbírói végzés], ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32/B. § (2) bekezdésének megfelelően a Kúria közbenső ítéletével szemben is határidőben előterjesztettnek tekinthető.
- [25] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek tekinthető, ugyanis az alkotmányjogi panasz alapját képező bírósági eljárás alperese volt. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogi képviselője az Alkotmánybíróság eljárására is kiterjedő meghatalmazását csatolta.
- [26] 3.2. Az Abtv. 37. § (2) bekezdése értelmében az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében meghatározott, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatokkal szemben is előterjeszthető. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/D. § (1) és (5) bekezdései alapján, ha a jogegységi panasz tanács megállapítja a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérést, dönt a bíróságokra kötelező értelmezésről, mely határozat jogegységi határozat hatályú, azt a jogegységi határozatok közzétételére vonatkozó szabályok szerint a Magyar Közlönyben közzé kell tenni. Figyelemmel a fentiekre, továbbá figyelemmel arra, hogy a 2/2014. PJE határozat és a JPE határozat¹ az alkotmányjogi panaszra okot adó

ügyben alkalmazásra került, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy azok jelen esetben támadhatóak az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal.

- [27] 3.3. Az Abtv. 31. § (1) bekezdése értelmében ha alkotmányjogi panasz vagy bírói kezdeményezés alapján az alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanazon jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozással (ha a körülmények alapvetően nem változtak meg) nincs helye az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panasznak, valamint bírói kezdeményezés alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló vizsgálatának.
- [28] Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszában a 2/2014. PJE határozat 1. pontjával és a JPE határozat 1-gyel összefüggésben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állította. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasza ítélt dolognak (*res iudicata*) minősül, tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság által a IV/1830/2023. számú ügyben született határozattal érdemben már elbírált jogszabályi rendelkezés vizsgálatára irányul, és az indítványozó a IV/1830/2023. számú ügghöz képest az Alaptörvény ugyanazon rendelkezésére és azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozással kérte az alaptörvény-ellenesség megállapítását.
- [29] 3.4. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz befogadhatóságának vizsgálatát végezte el, és az alábbi következtetésekre jutott.
- [30] 3.4.1. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [31] 3.4.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [32] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg, figyelemmel az alkotmányjogi panasz tartalmára, és az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatára. Az Alkotmánybíróság ezért a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye megállapítható-e.

- [33] 3.4.3. Az indítványozó a JPE határozat² alaptörvény-ellenességét részben az indokolási kötelezettség megsértésére, részben a Kúria jogalkalmazásának önkényességére hivatkozással, részben pedig az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elmaradására tekintettel állította.
- [34] A Bszi. 41/B. § (1) és (2) bekezdésének megfelelően akkor van helye, ha a Kúria ítélkező tanácsa jogkérdésben eltér a Kúria 2012. január 1. után hozott és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától. A jogegységi panasz eljárás ennek megfelelően egy *sui generis* eljárás, a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának döntése pedig az Alkotmánybíróság gyakorlatában az alapügytől függetlenül, önállóan is támadható alkotmányjogi panasszal {legutóbb: 3306/2024. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [12]}. Mindez egyben azt is jelenti, hogy a Kúria jogegységi hatályú határozata nem az alapügyben született döntés egészét bírálja felül, ennek megfelelően a jogegységi hatályú határozat indokolásának is kizárólag arra a kérdésre kell kitérnie, ami a jogegységi panasz eljárás tárgya.
- [35] Figyelemmel arra, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában mind az indokolási kötelezettség megsértését, mind a Kúria jogalkalmazásának önkényességét az alapügy érdemével (és nem pedig a jogegységi panasz eljárás tárgyával) összefüggésben állította, az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a JPE határozat² és az indítványban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmeként megjelölt indokolás közötti tartalmi összefüggés hiányzik.
- [36] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is állította, hogy a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa kellő indokolás nélkül mellőzte az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését.
- [37] Az indokolási kötelezettség megsértésének speciális esete, amikor az indokolási kötelezettség az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozik {3369/2023. (VII. 19.) AB végzés, Indokolás [30]}. Jelen esetben a Kúria, mint az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése szempontjából kötelezett bíróság jogegységi hatályú határozatában egyértelműen rögzítette, hogy miért nem tartja szükségesnek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését (JPE határozat², Indokolás [61]). Az Alkotmánybíróság 26/2015. (VII. 21.) AB határozatának megállapítása szerint a kötelezett bíróságoknak nem kell előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezniük, ha (i) azt állapították meg, hogy a felmerült kérdés nem releváns, vagyis a kérdésre adott válasz nem befolyásolhatná érdemben a jogvita megoldását; (ii) a szóban forgó uniós jogi rendelkezést a Bíróság már értelmezte; (iii) az uniós jog helyes alkalmazása annyira nyilvánvaló, hogy az minden észszerű kétséget kizár {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [60]; utóbb: 3040/2021. (II. 19.) AB határozat, Indokolás [75]}. Mindez egyben azt is jelenti, hogy a JPE határozat² indokolása az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatából, illetőleg az uniós jogból fakadó követelményeknek eleget tesz. Az Alkotmánybíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elmaradása miatt (tekintettel arra, hogy az

előzetes döntéshozatali eljárás a természeténél fogva jogszabályértelmezésre, nevezetesen az uniós jog értelmezésére irányul) csak kivételesen, az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó kötelezettség nyilvánvaló megsértése miatt (a törvényes bíróhoz való jog sérelmeként), vagy pedig az indokolási kötelezettség megsértése miatt állapíthatja meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét. Jelen esetben azonban az indítványozó ilyen kivételes, nyilvánvaló körülményt az alkotmányjogi panaszában nem tudott valószínűsíteni.

[38] Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz a JPE határozat²-vel összefüggésben nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem.

[39] 3.4.4. Az indítványozó a Kúria közbenső ítélete alaptörvény-ellenességét részben az indokolási kötelezettség megsértése, részben pedig a Kúria jogalkalmazásának önkényessége miatt állította.

[40] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „[a] tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik „a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {4/2022. (III. 23.) AB határozat, Indokolás [23]; 3169/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [32], vö. 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]}. „Az indokolási kötelezettség mindössze azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre” {4/2022. (III. 23.) AB határozat, Indokolás [23]; 3169/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [32]}.

[41] Az Alkotmánybíróság jelen esetben megállapította, hogy az indítványozó állításával ellentétben a Kúria közbenső ítéletéből kétséget kizáróan megállapítható, hogy a hitelszerződés érvénytelensége a magyar jog mely rendelkezésein alapul, tekintettel arra, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárásban mindenkor a felülvizsgálati kérelem keretei között jár el, a Kúria közbenső ítélete pedig egyértelműen rögzíti a felülvizsgálati kérelem főbb tartalmi elemeit (Kúria közbenső ítélete, Indokolás [9]). A Kúria közbenső ítélete azt is egyértelműen meghatározza, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel tisztességtelensége miatt eredményezi az egész hitelszerződés érvénytelenségét (Kúria közbenső ítélete, Indokolás [16]). Önmagában az a tény, hogy az indítványozó a Kúria jogértelmezését, jogi álláspontját nem osztja (így például abban a kérdésben, hogy megfelelő volt-e a felperesek

számára nyújtott tájékoztatás, és a felperesek felismerhették-e az árfolyamkockázattal járó gazdasági kockázat mértékét), alapvetően nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányjogi, hanem az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső szakjogi-törvényértelmezési, illetőleg tényállás-megállapítási és bizonyíték-értékelési kérdés {lásd például: 3246/2024. (VII. 5.) AB végzés, Indokolás [17]}.

- [42] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is állította, hogy a Kúria közbenső ítéletében önkényesen, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését megsértve alkalmazta az irányadó jogot. Amennyiben ugyanis a JPE határozat¹ csupán pontosította (és nem pedig módosította) a 2/2014. PJE határozatot, akkor a korábbi gyakorlattól eltérő kúriai megközelítés a jogszabályokkal nem indokolható.
- [43] Az Alkotmánybíróság az indítványozó ezen érvével összefüggésben mindenekelőtt rögzíti, hogy valamely bírói döntés esetleges *contra legem* jellege önmagában még nem jelenti egyben az adott bírói döntés alaptörvény-ellenességét is {lásd például: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21] és [29]}.
- [44] Az Alkotmánybíróság hatásköre kizárólag a támadott döntések Alaptörvénnyel való összhangjának (és nem pedig az egyes döntések egymással való összhangjának) vizsgálatára terjedhet ki. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdéséből fakadóan a jogegység biztosítása nem az Alkotmánybíróság, hanem a Kúria feladata {lásd például: 3123/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [14]}. Önmagában az a tény, hogy a Kúria közbenső ítéletében a korábbi ítélkezési gyakorlatához képest eltérően ítélte meg valamely deviza alapú hitelszerződés érvényességét (az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelőségét), éppen ezért nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányjogi, hanem a Kúria joggyakorlat-egységesítési hatáskörébe tartozó szakjogi kérdés. Az Alkotmánybíróság e körben megjegyzi ugyanakkor, hogy a Kúria közbenső ítéletében részletes indokát adta annak, hogy miért állapította meg a deviza alapú hitelszerződés érvénytelenségét, a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa pedig a JPE határozat²-ben az indítványozó jogegységi panasz alapján arra a következtetésre jutott, hogy bár a Kúria közbenső ítélete jogkérdésben eltér a Kúria Bírói Határozatok Gyűjteményében közzétett ítéletétől, azonban az eltérés indokolt volt.
- [45] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában jelen esetben kizárólag a Kúria ítélkezési gyakorlatának megváltozásával (a korábbi ítélkezési gyakorlattól való eltéréssel) indokolta azt, hogy a Kúria közbenső ítélete alaptörvény-ellenes, anélkül azonban, hogy arra vonatkozó alkotmányjogi indokolást adott volna elő, hogy a Kúria közbenső ítéletének állított *contra legem* jellege miért eredményezte egyben a Kúria közbenső ítéletének alaptörvény-ellenességét is.
- [46] Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz a Kúria közbenső ítéletével szemben sem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem.

- [47] 4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást, az alkotmányjogi panaszban megjelölt konkrét kérdésekben.
- [48] Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint az Alaptörvényből „levezethető az Alkotmánybíróság előzetes döntéshozatali eljárás-kezdeményezési jogosultsága is” {26/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [26]; legutóbb: 3048/2024. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [30]}. Az EUMSZ. 267. cikke értelmében az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének egyik feltétele az, hogy az eljáró bíróság úgy ítélje meg, hogy „ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére”.
- [49] Figyelemmel arra, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszautasításáról határozott, a visszautasítás jelen végzésben megjelölt indokai pedig teljes mértékben függetlenek voltak a Szerződések értelmezésétől, illetőleg az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényességétől és értelmezésétől, ezért az indítványozó által megválaszolni kért kérdések eldöntése az Alkotmánybíróság döntésének meghozatalához nyilvánvalóan nem voltak szükségesek. Az Alkotmánybíróság ezért azt állapította meg, hogy jelen ügyben nem teljesültek az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének EUMSZ. 267. cikkében rögzített feltételei {legutóbb hasonlóan: 3048/2024. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [30]}.
- [50] 5. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)-(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *b)* pontja, az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz befogadását pedig az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

